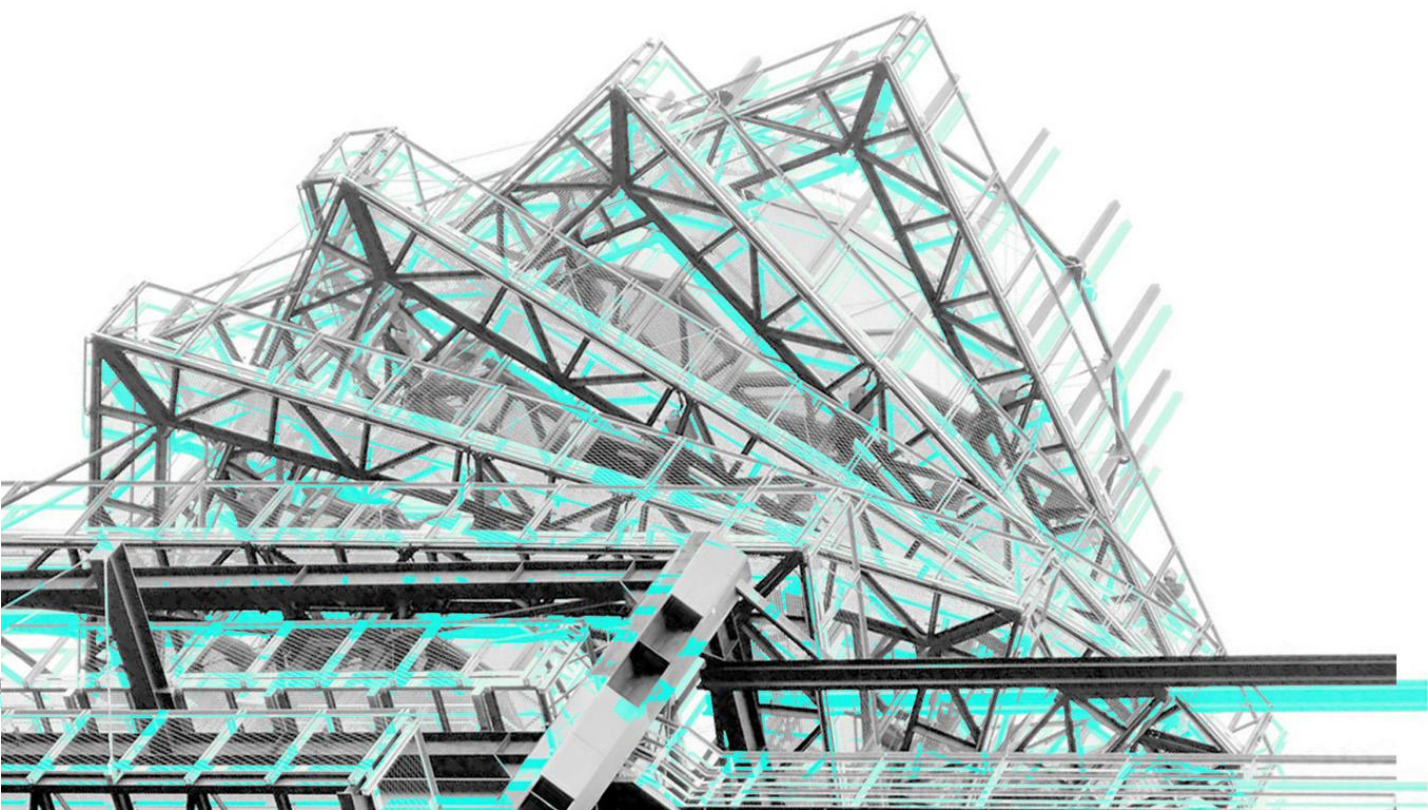

PARAGONNE

2017

OSTRAVA-DOLNÍ OBLAST VÍTKOVICE
11.-12.5.2017

čtvrtek 11. 5. 2017

09:30 – 10:00 registrace

10:00 – zahájení

10:15 – 10:45 **Blok č. 1**

Portréty byzantských císařovien v 4.–6. století

Teodora Georgievdv (FF MU, Brno)

Přispěvek ke kultu a ikonografii sv. Ambrože v českých zemích 12.–15. století

Martin Slepíčka (FF OU, Ostrava)

10:45 – 11:00 – diskuze

11:00 – 11:45 **Blok č. 2**

Vývoj gotického presbyteria v Podbeskydích mezi léty 1250–1590

Veronika Šindlerová (FF OU, Ostrava)

Vznik špitálu sv. Alžběty ve Vratislavi

Alena Vocelková (KTF UK, Praha)

Stromová síň na zámku v Bechyni

Tereza Fialová (FF JU, České Budějovice)

11:45 – 12:00 – diskuze

12:00 – 12:45 – coffee break, občerstvení (oběd)

12:45 – 13:30 **Blok č. 3**

Manýristická mříž sv. Stanislava – nové aspekty bádání

Tereza Kasalová (FF UP, Olomouc)

Stevensovy fresky na Strahově ve vztahu k dílu Fabiána Václava Harovníka

Vendula Prostředníková (FF UP, Olomouc)

Karol Filip Schallhas a hornouhorská krajinomalba 18. stoletia

Patrik Farkaš (FF UP, Olomouc)

13:30 – 13:45 – diskuze

13:45 – 14:15 Blok č. 4

Oltárne reliéfy v Kostole Vzkříšení Páně v Slavkove u Brna

Katarína Orviská (FF MU, Brno)

Architektonické památky v Žeranovicích za Karla Maxmiliána Seilerna z Aspangu

Michaela Vychodilová (FF MU, Brno)

14:15 – 14:30 – diskuze

14:30 – 14:45 – coffee break

14:45 – 15:30 Blok č. 5

Výtvarná kritika na stránkách časopisu Dílo (1903–1949)

Adéla Bytelová (KTF UK, Praha)

Architektonický kubismus v Čechách – revize uměleckohistorických přístupů

Eliška Špálová (FF UK, Praha)

Hudečkův Faidros a Sokrates

Karel Dudr (FF UK, Praha)

15:30 – 15:45 – diskuze

15:45 – 16:15 Blok č. 6

Ze Západu na Východě: Proměny recepce italského komunistického malíře Renata Guttusa v Československu v letech 1949–1979

Anna Ebenová (KTF UK, Praha)

Boudníkovy ilustrace k *Fixní ideji*

Viktorie Vítů (FF UK, Praha)

16:15 – 16:30 – diskuze

16:30 – 16:45 – coffee break

18:00 – 22:00 – raut, klub Voliéra a StudentOFF – FF OU, Reální ul.

pátek 12. 5. 2017

9:30 – zahájení

9:35 – 10:05 Blok č. 1

Neúspěšné projekty z éry socialismu na zamýšleném slavnostním prostoru v Ostravě
Viktor Baumgartner (FF OU, Ostrava)

Jarmila Malátová a Památník dělnického revolučního hnutí v Českých Budějovicích
Anna Ženišková (FF JU, České Budějovice)

10:05 – 10:20 – diskuze

10:20 – 11:05 Blok č. 2

Unerwünschte Kunst: Akvizice východoněmeckého umění do českých sbírek
Matěj Forejt (VŠUP/UMPRUM, Praha)

Stálé expozice designu 20. a 21. století: Od “dobrého designu” k designu jako nositeli sociálních vztahů

Klára Peloušková (VŠUP/UMPRUM, Praha)

Výstava Loni v Marienbadu: Film jako umění a kurátorská etika

Barbora Belzová (UJEP FUD, Ústí nad Labem)

11:05 – 11:20 – diskuze

11:20 – 12:30– coffee break, zasedání odborné poroty / studentská procházka závodním městem Nové Vítkovice s dr. Jungem

12:30 – vyhlášení vítězů – ukončení konference

13:00 – prohlídka Dolní oblasti Vítkovice

Portréty byzantských císařovien v 4.–6. století

Teodora Georgievová (FF MU, Brno)

Portrét sloužil jako nástroj prezentace oficiálního postavení panovníček ve všech správných centrech říše. Když císař a jeho manželka nemohli být všude přítomní, poddaní nejmä ve vzdálených oblastech nepoznali ich tvár a představu o nich si vytvářali prostřednictvím ich vyobrazení. Portréty tak tvorili „druhou identitu“ vládců a boli s nimi nerozlučně spojené. To, čo sa dialo obrazu, akoby sa dialo samotnému panovníkovi. Panovníčky boli ženami, ktoré spoločnosť a zákony vykazovali predovšetkým do sféry rodinných záležitostí. Zároveň im ale prináležala dôležitá verejná funkcia: priviesť na svet potomka a zabezpečiť pokračovanie dynastie. V záujme presadenia vo verejnej politike museli zaprieť svoju ženskú stránku a zdôrazňovať, že sú predovšetkým cisárovné, a až potom ženy. Taký istý vzorec sledujú aj ich obrazové reprezentácie. Tie dávajú svojou nehybnosťou, upreným pohľadom a prísnymi črtami najavo dôstojnosť a autoritu.

Vo svojej prezentácii by som sa rada zamerala na funkcie, ktoré zastávali portréty císařů a najmä císařovien v rámci politickej, ekonomickej a vojenskej sféry, a na podobu kultu císařských obrazů. V krátkosti by som chcela zmienit aj transformáciu vonkajšej stránky týchto vyobrazení v súvislosti so zmenou postavenia žien v spoločnosti 4.-6. storočia. Nakoniec by som sa zamyslela nad tým, do akej miery definovala obraz císařovnej jej verejná funkcia v protiklade k jej pohlaviu. Portrét císařovnej budem hodnotit ako nástroj reprezentácie, ktorý vytváral ideálny obraz panovníčky a ukazoval ju spôsobom, akým chcela a mala byť videná.

Příspěvek ke kultu a ikonografii sv. Ambrože v českých zemích 12.–15. století

Martin Slepíčka (FF OU, Ostrava)

Příspěvek se zabývá kultem a ikonografií sv. Ambrože v českých zemích v období středověku do konce 15. století a představuje první pokus o vysvětlení počátků kultu sv. Ambrože v českých zemích 12. století a jeho následný rozvoj za vlády českého krále Karla IV. Příspěvek se rovněž zaměřuje na všechna dochovaná vyobrazení sv. Ambrože v českém umění do konce 15. století, řadí vyobrazení sv. Ambrože do základních ikonografických typů a popisuje řadu ikonografických detailů na všech 15 dochovaných českých zobrazeních a také poprvé podrobně informuje o nástěnných malbách ze života sv. Ambrože v kostele sv. Ambrože ve Vícově u Přeštic.

Vývoj gotického presbyteria v Podbeskydí mezi léty 1250–1590

Veronika Šindlerová (FF OU, Ostrava)

Příspěvek studentské konference vznikl jako výňatek z výzkumu autorčiny magisterské práce. Zabývá se vývojem gotického presbyteria v podbeskydí a jejich chronologickému zařazení. Geografický oblast je poměrně široká, od podbeskydské pahorkatiny k levému břehu řeky Odry, což jsou oblasti spjaté především s kolonizačními aktivitami olomouckých biskupů a rodu pánů z Kravař. Výzkum se vztahuje jak na městské, tak i na venkovské a okrajové stavby. Celková práce vyústila ke komparaci sakrálních stavebních dispozic, formálních znaků a jejich chronologickému zařazení. Výsledkem je geografický přehled, fotodokumentace a katalog.

Vznik špitálu sv. Alžběty ve Vratislavi

Alena Vocelková (KTF UK, Praha)

Příspěvek vychází z bakalářské práce obhájené v roce 2016, která je zaměřena na špitál sv. Alžběty ve Vratislavi ve 13.–15. století v širším kontextu středověkého špitálnictví ve střední Evro-pě. Špitál sv. Alžběty ve Vratislavi je klíčovým způsobem spojený i s vývojem českého středověkého umění skrze osobu zakladatelky špitálu Anny Přemyslovny (zvané také Anna Lehnická), dcery Přemysla Otakara I., která byla provdána za Jindřicha II. Pobožného. Její sestrou byla sv. Anežka Česká a díky těmto rodinným vazbám se na slezské území rozšířil řád Křižovníků s červenou hvězdou, který měl ve správě právě špitál sv. Alžběty. Významné propojení tohoto špitálu s českým prostředím je jeden z klíčových bodů, kterým se příspěvek bude věnovat.

Příspěvek je zaměřen především na okolnosti týkající se vzniku špitálu a snaží se poopravit náhled na zažité datování vzniku špitálu. Je možné sledovat zásadní události vedoucí ke vzniku špitálu sv. Alžběty skrze prameny a vymezit tak období vzniku do dvouletého období. Především se pak podařilo zpřesnit okolnosti týkající se problematiky ohledně zakládací listiny.

Stromová síň na zámku v Bechyni

Tereza Fialová (FF JU, České Budějovice)

Předkládaný příspěvek vychází z méj bakalářské práce na téma Stromová síň na zámku v Bechyni. Hlavním cílem referátu je představit dosavadní umělecko-historický výzkum zabývající se prostorem a výzdobou tzv. Stromové síně bechyňského zámku. V úvodu budou představeny názory spojené s nejasnou funkcí unikátně pojatého pozdně středověkého prostoru, který nechal stavebník Ladislav ze Šternberka ztvárnit jako aluzi na přírodní prostředí. Dále se budu věnovat otázce autorství gotické síně, která je klenutá čtyřmi poli křížové klenby na střední pilíř v podobě naturalisticky ztvárněného seschlého kmene stromu, a je tak řazena k nejobtížněji pojatému středověkému světskému prostoru své doby v zemích Koruny české. Stromová síň zámku je v literatuře nejčastěji spojována se stavitelem a architektem Wendelem Roskopfem, jehož dekorativní pojetí kamenické výzdoby autorka osvětlí a uvede do širších souvislostí. Naturalistická nápodoba přírodních motivů v pozdně gotické sakrální i profánní architektuře má i svá teoretická východiska, jejichž vymezení bude následovat v samotném závěru příspěvku.

Manýristická mříž sv. Stanislava – nové aspekty bádání

Tereza Kasalová (FF UP, Olomouc)

Tímto příspěvkem bych chtěla představit výsledky své bakalářské práce, která se věnovala komplexní analýze manýristické mříže v kapli sv. Stanislava v olomoucké katedrále sv. Václava, se zvláštním zaměřením na ikonografickou složku a grafické předlohy četných figurálních reliéfů. V úvodu posluchačům nastíním historický kontext doby, který je zvláště pro tuto památku, reprezentující období po tridentském koncilu, velice důležitý. Současně představím i objednavatele tohoto unikátního díla, biskupa Stanislava II. Pavlovského (doba episkopátu 1579-1598), který byl významným protireformátorem a zároveň osvěceným mecenášem umění.

V hlavní části příspěvku nastíním ikonografii reliéfů na mříži. Speciální pozornost bude věnována motivům moudrých a pošetilých panen, starozákonním ctnostným rytířům a několika dalším drobnějším motivům, které nebyly předchozími badateli zpracovány. U vybraných částí mříže se zároveň pozastavím nad jejich grafickými předlohami především od slavných rytců Virgila Solise a Hendricka Goltzia. V závěru zhodnotím celkový ikonografický program mříže a její umělecko-historický význam.

Stevensovy fresky na Strahově ve vztahu k dílu Fabiána Václava Harovníka

Vendula Prostředníková (FF UP, Olomouc)

Příspěvek se zabývá vztahem fresek v zahradním pavilonu premonstrátské kanonie na Strahově, které mezi lety 1661 a 1669 vytvořil malíř Antonín Stevens, k alegoriím ročních dob v někdejší jídelně Lobkovického paláce na Hradčanech, jejichž autorem je Fabián Václav Harovník. Přestože na formální souvislost výjevů již upozornili Michal Šroněk a Lubomír Konečný, vzájemnému vztahu maleb nebyla doposud věnována pozornost. Příspěvek se na základě nových poznatků pokouší nalézt odpověď na otázku jakým způsobem spolu tato kompozičně blížká, avšak ikonograficky se rozcházející díla, která vznikala zhruba v téže době a jejichž tvůrci byli členy téhož cechu, souvisela.

Karol Filip Schallhas a hornouhorská krajinomalba 18. století

Patrik Farkaš (FF UP, Olomouc)

Krajinomalba sa ako samostatný maliarsky druh vykryštalizovala v európskom umení už v 16. storočí. V prípade jej udomácnenia na území dnešného Slovenska si je však možné všimnúť značný časový odstup. Prvé autonómne diela tohto námetového okruhu so sebou totiž prinieslo až 18. storočie, najmä jeho druhá polovica. Príspevok sa snaží o sprehľadnenie a priblíženie začiatkov krajinomalby v Hornom Uhorsku, práve v uvedenom časovom úseku. Jeho ťažiskom je analýza tvorby bratislavského rodáka, Karola Filipa Schallhasa (1769 – 1797) – vôbec prvého krajinára z územia dnešného Slovenska, ktorý bol činný aj ako grafik a tiež pedagóg na viedenskej akadémii. Napriek predčasne ukončenému životu stihla umelcova tvorba obsiahnuť širokú škálu krajinných námetov a dostalo sa jej uznania zo strany súdobých kritikov aj akademického prostredia. Pri skúmaní problematiky možno naraziť na mnohé sporné úseky (týkajúce sa najmä umelcovho pedagogického pôsobenia či atribúcie jeho diel), ktoré sa príspevok snaží objasniť.

Oltárne reliéfy v Kostole Vzkříšení Páně v Slavkove u Brna

Katarína Orviská (FF MU, Brno)

Referát vychádzajúci z bakalárskej práce sa bude venovať objasneniu bádateľskej otázky, významu Kostola Vzkříšení Páně v Slavkove u Brna, novozisteným informáciám ohľadom atribúcie a datovania oltárnych reliéfov získaných z archívnych prameňov a stručnému zhrnutiu výsledkov analýzy reliéfov.

Architektonické památky v Žeranovicích za Karla Maxmiliána Seilerna z Aspangu

Michaela Vychodilová (FF MU, Brno)

Karel Maxmilián Seilern se výrazně podepsal do dnešního vzhledu žeranovických amětihodností, neboť byl iniciátorem přestaveb odehrávajících se v obci v průběhu 19. století. Příspěvek se zabývá historií šlechtického obydlí v Žeranovicích a kostelem sv. Vavřince a jejich proměnami za Karla Maxmiliána ze Seilernu.

Výtvarná kritika na stránkách časopisu Dílo (1903–1949)

Adéla Bytelová (KTF UK, Praha)

Práce se zabývá texty výtvarné kritiky publikovanými v uměleckém měsíčníku Dílo, časopise vydávaném Jednotou umělců výtvarných mezi lety 1903–1949. V jednotlivých chronologicky řazených kapitolách jsou vybrané kritické texty analyzovány, porovnávány s texty konkurenčních uměleckých časopisů, zasazeny do kontextu dobových uměleckých sporů a doplněny o základní informace o redakci, recenzentech a programu časopisu. V závěru je nastíněn celkový obraz výtvarné kritiky v časopise Dílo, její orientace, proměny, vývoj, význam a vliv na umělecké dění první poloviny dvacátého století. Práce si neklade za cíl téma výtvarné kritiky v časopise Dílo zcela vyčerpat, chce se především pokusit na vybraných textech ukázat, jak se vlivem proměňujícího politického klimatu v monarchii, za první světové války, v meziválečném Československu, v Protektorátu a letech poválečných měnily názory a orientace uměleckého měsíčníku Dílo a jak se mu podařilo vytyčený program „národního umění“ zaktualizovat a přizpůsobovat zcela odlišným politickým východiskům. Dalším sledovaným jevem je postupné uvolňování přísně konzervativní nacionalistické orientace a otevírání se západu a modernímu umění. Poměrně velký prostor je v práci věnován SVU Mánes a Volným směrům, neboť konkurenční vztah JUV a SVU Mánes do značné míry definoval charakter a zaměření kritických textů publikovaných v Díle.

Architektonický kubismus v Čechách – revize umělecko-historických přístupů

Eliška Špálová (FF UK, Praha)

Příspěvek se zabývá revizí přístupů k fenoménu českého architektonického kubismu v odborné literatuře od druhé poloviny 20. století po současnost. Dřívější přímočaré spojování české „nové architektury“ s pařížským kubismem se již jeví jako překonané. Násilné spojování českého architektonického kubismu s Picassem a Braquem mu nezajistilo místo v západním umělecko-historickém kánonu, spíše byl vnímán jako jev zajímavý, leč stojící v sekundární pozici vůči svému francouzskému protějšku. Příspěvek se zamýšlí nad možnostmi nového uchopení problematiky prostřednictvím individuálního přístupu k představitelům a realizacím českého architektonického kubismu a díky zasazení fenoménu do středoevropského kontextu.

Hudečkův Faidros a Sokrates

Karel Dudr (FF UK, Praha)

Příspěvek je analýzou díla Františka Hudečka — Faidros a Sokratés čili O kráse z roku 1934, zasazuje ho do Hudečkovy surrealismem prodchnuté, experimentální tvorby 30. let a na základě předešlých interpretací rozvíjí vlastní zkoumání této látkové asambláže plné nejen tvarových, ale i významových záhybů. Klíčové je přitom porozumění jeho zvláštnímu informelnímu charakteru, jenž, v souladu s chápáním beztvarého u Georgese Bataille, není výrazem ztráty tvaru, nýbrž spíše projevem mnohoznačnosti a rozrušení významových hranic, kdy nám není jasné, zda jsou zobrazené hlavy zahalené, obnažené, či zda se nám nenaskytuje pohled do jejich nitra a draperie se tak v tomto prizmatu neproměňují v senzitivní pole vyjadřující vnitřní duševní hnutí dvou filosofů. Toto odhalení nás pak poukazuje k hlubšímu zamyšlení nad Platonovým dialogem Faidros, dle něž se reliéfní obraz de facto jmenuje. Především směřuje k Platonovu pojetí duše, ale také k přehodnocení jeho přístupu ke kráse, jenž býval dříve při interpretaci tohoto díla ve zjednodušení pojímán totožně s antickým klasickým ideálem krásy. To nakonec resultuje v konfrontaci platonského a surrealistického rozumění paměti, přičemž, zatímco u Platóna rozpomínání a správný duševní pohyb vedou k vyšší jednotě, v Hudečkově reliéfu je možno paměť chápat jako cestu do hlubin záhybů, do komplexnosti, mnohosti, nejasnosti.

Ze Západu na Východě: Proměny recepce italského komunistického malíře Renata Guttusa v Československu v letech 1949–1979

Anna Ebenová (KTF UK, Praha)

Jedním z fenoménů kulturní politiky socialistického Československa byl zájem o západní umělce – komunisty, zvláště pak o ty, kteří tvořili v realistickém duchu. Tento zájem býval proměnlivý v závislosti na dobové situaci. Někteří z umělců byli v kurzu jen přechodně, o jiných zde naopak bylo udržováno povědomí po delší dobu. K takovým patřil malíř Renato Guttuso, řazený převážně do italského neorealismu. Ve svých 29 letech vstoupil do komunistické strany Itálie a podílel se na jejím odboji proti fašistickému režimu. Po válce se stal aktivním funkcionářem a angažoval se politicky, od roku 1976 dokonce působil v senátu. Byl jednou z nejvýraznějších postav italské levicové kulturní scény, úspěšný jako malíř i jako teoretik umění.

Příspěvek sleduje pohled na Guttusa očima tehdejšího českého politického establishmentu a umělecko-historických kruhů, v kontextu proměny kulturní scény a česko-italských kulturních vztahů v jednotlivých etapách politického vývoje v Československu. Práce se zabývá vzájemným vztahem Renata Guttusa a Československa v letech 1949 – 1979, tj. v období, kdy se v Praze konaly jeho výstavy. Zkoumá, jak bylo u nás jeho dílo přijímáno, jaké byly motivace vzájemných sympatií a spolupráce a způsob, jakým tato spolupráce probíhala. V širších souvislostech pak práce popisuje dobovou kulturní a politickou situaci v Itálii a Československu a na příkladu Renata Guttusa přináší vhled do vzájemných kulturních vztahů obou zemí.

Příspěvek vychází z dobové literatury, archivních pramenů (archiv Ministerstva zahraničních věcí, Národní archiv, archiv Národní Galerie) a dobového tisku (zejm. Výtvarné umění, Výtvarná práce, Rudé právo, Literární noviny).

Boudníkovy ilustrace k *Fixní ideji*

Viktorie Vítů (FF UK, Praha)

V roce 1968 vyšla v Odeonu povídka Leonida Andrejeva *Fixní idea* doplněná čtyřmi ilustracemi Vladimíra Boudníka. Vzhledem k omezenému rozpočtu nebylo možno text doprovodit pro tento účel vytvořenými symetrickými grafikami a umělec musel zvolit levnější variantu. Vznikly tak zinkografie, které můžeme vidět jako logické vyústění principu Boudníkovy práce, při kterém pareidolicky interpretoval náhodně vzniklé skvrny. Ve své interpretaci se jednak opírám o text povídky, jednak nechávám grafiky volně navozovat asociace, čímž navazuji na Boudníkovu metodu a k asocičně-interpretací řadě přidávám další článek.

Postavy na dvou z provedených ilustrací, které jasně vycházejí ze symetrických grafik otištěných v *Orientaci*, můžeme identifikovat se dvěma hlavními postavami Andrejevovy povídky – doktorem Keržencevem a jeho přítelem Savelovovem. V prologu se dozvídáme, že první z nich ve střídavém pomnutí mysli zabil druhého, načež byl umístěn do ústavu pro choromyslné. Odtud píše soudním psychiatrům osm dopisů, které tvoří povídku samotnou. Boudník zavražděného zobrazuje v poměrně popisné a detailní grafice jako trochu hloupého a obyčejného muže, zatímco vraha podává v podstatně abstrahovanější podobě a ostrými liniemi zdůrazňuje jeho agresi.

Doktor Keržencev v dopisech sám sebe líčí střídavě jako racionálního vraha, který předstírá šílenství, aby se vyhnul nuceným pracím, a jako psychicky nemocného člověka, který nad sebou ztratil vládu. Na základě četných strukturních podobností mezi grafikou na přebalu a grafikou, kterou jsem identifikovala jako obraz doktora Kerženceva, můžeme postavu na přebalu určit právě jako Kerženceva. Domnívám se, že grafika pod přebalem na tvrdých deskách pak zobrazuje jeho nitro. V obou případech představuje pravá strana (z pohledu diváka) s ostrými a pevněji vedenými liniemi Kerženceva jako brutálního a cílevědomého zabijáka, levá polovina ho pak pomocí jemných a chvějivých křivek vykresluje jako zmateného šílence. Na tvrdých deskách pak v ose symetrie nalezneme fragment ženského obličeje. Ten může patřit jednak Savelovově manželce, která snad doktorovi zlomila srdce (což jistým způsobem osvětluje jeho na první pohled nesmyslné a pomatené jednání), jednak sestřičce Máše, která se o Kerženceva stará v blázinci a ve výrazu své tváře odráží rozpoložení těch, s nimiž se setkává.

Dochované symetrické grafiky, v nichž Boudník experimentoval se souborem motivů spojitelných s Keržencevem a Savelovovem, nám umožňují interpretaci alternativní, kdy pravou stranu (z pohledu diváka) čteme jako Kerženceva, levou pak jako Savelovovu – mezi těmito postavami můžeme pozorovat stejné napětí jako mezi dvěma stránkami Keržencevovy duše. Tuto interpretaci lze ještě podpořit tím, že obrys levé poloviny přebalové grafiky odpovídá obrysu Savelovova.

V grafikách lze dále najít mnoho zajímavých prvků, jejichž význam se nám podaří rozklíčovat díky textu povídky. Například kruhový motiv, který se několikrát opakuje, navrhuji číst jako těžítka, kterým Keržencev přítele zavraždil. V silné symetričnosti všech grafik, která je samozřejmě dána především jejich genezí, pak lze vidět odkaz k motivu zrcadlení obsaženém již v samotné povídce. Téma smrti a sebevraždy prostupující celým textem se pak propisuje do grafiky na přebalu, na které kromě mužské polopostavy můžeme zahlédnout lebku.

Neúspěšné projekty z éry socialismu na zamýšleném slavnostním prostoru v Ostravě

Viktor Baumgartner (FF OU, Ostrava)

Někdejší Gottwaldova třída, páteřní spojnice mezi centrem Ostravy a Porubou, se využívala pro velkolepé průvody či slavnosti poplatné režimu. V prostoru „slavnostní části“ měla být tvořena patřičnou zástavbou v podobě série kulturních zařízení a hotelu. To vedlo k vyhlášení několika architektonických a urbanistických soutěží. Do realizace se z početných návrhů dostal jen zlomek a tento příspěvek je zaměřen právě na ty projekty, k jejichž realizaci z různých důvodů nedošlo. Byly to projekty operního divadla, koncertní síně, hotelu, ale i sídla stranických orgánů, které se nedočkalo dokončení. Původní koncepci prostoru a jeho využití značně ovlivnila politická situace v období normalizace, kdy se prioritou stala právě výstavba sídla strany.

Jarmila Malátová a Památník dělnického revolučního hnutí v Českých Budějovicích

Anna Ženíšková (FF JU, České Budějovice)

Téma předkládaného příspěvku je inspirováno mojí bakalářskou prací se zaměřením na jihočeskou sochařskou tvorbu pražské autorky Jarmily Malátové a její realizace ve veřejném prostoru v kontextu problematiky socialistické plastiky druhé poloviny 20. století. Přednáška se zaměří na jednu z jejích nejvýraznějších monumentálních realizací, na památník před tehdejším Muzeem dělnického revolučního hnutí v Českých Budějovicích, vybudovaný mezi lety 1971–1975. Na úvod bude autorka stručně představena a uvedena do kontextu dobové umělecké scény. V následující části se zaměřím na samotný pietní areál s památníkem. Ten bude prezentován v souvislosti s přilehlou budovou tehdejšího Muzea dělnického revolučního hnutí, detailně formálně i obsahově rozebrán, a v závěru budou připomenuty porevoluční zásahy do komplexu areálu, dnešní Jihočeské vědecké knihovny. Teoretické pozadí daného příspěvku vychází z kritického pohledu na tehdejší politické koncepty v sochařství a architektuře druhé poloviny 20. století.

Unerwünschte Kunst: Akvizice východoněmeckého umění do českých sbírek

Matěj Forejt (VŠUP/UMPRUM, Praha)

Pád železné opony ukončil v zemích bývalého východního bloku období kulturní a umělecké cenzury, v novém svobodném ovzduší bylo ale zároveň často bez většího rozmyslu zúčtováno s mnoha nechtěnými relikty předchozí éry, jež byly z nejrůznějších důvodů spojovány s oficiální linií dosavadní kulturní politiky. Jedním z témat, která stojí dosud stranou pozornosti široké i odborné veřejnosti, jsou kulturní kontakty Československa s Německou demokratickou republikou. Situaci přitom zcela jistě nijak neprospívá ani fakt, že v důsledku politického vývoje po roce 1989 se východoněmecká kultura stala značně přehlíženou kapitolou i v samotném sjednoceném Německu a její projevy jsou dnes často redukovány do jednoduchých „ostalgieckých“ klišé. Příspěvek, věnovaný „nechtěnému“ (východoněmeckému umění, má nahlédnout do přehlížené problematiky československo-východoněmeckých kontaktů, a to na příkladu cest východoněmeckého výtvarného umění do českých muzeí a galerií. Daná problematika přitom není nahlížena výhradně prizmatem kulturních a uměleckých hodnot, ale především z hlediska historické výpovědi jednotlivých děl, jež dnes mohou poskytnout specifické svědectví doby.

Stálé expozice designu 20. a 21. století: Od "dobrého designu" k designu jako nositeli sociálních vztahů

Klára Peloušková (VŠUP/UMPRUM, Praha)

Zatímco muzejní praxi a vystavování volného umění bylo věnováno mnoho odborných studií, teorie v oblasti prezentace užitého umění a designu dosud příliš bohatá není. Děje se tak přesto, že design jako obor přímo navázaný na průmyslovou výrobu je významným činitelem podílejícím se na utváření životního prostředí ve smyslu hmotné kultury i ekologie, a je tedy mimořádně důležité uvažovat nad jeho širokými kulturními a ideologickými souvislostmi a možnými dopady. Příspěvek bude věnován právě inspirativním modelům vystavování designu 20. a 21. století, které odpovídají a podtrhují specifičnost prezentovaného materiálu; zohlední přitom kritická východiska některých muzeologických přístupů dříve formulovaných především s ohledem na volné umění. Primárním zájmem nebude v první řadě způsob řazení či seskupování artefaktů (chronologické, tematické, materiálové), ale především principy kontextuální prezentace designu s ohledem na sociální a kulturní situovanost současného diváka muzejních expozic designu.

Výstava Loni v Marienbadu: Film jako umění a kurátorská etika

Barbora Belzová (UJEP FUD, Ústí nad Labem)

Kurátorský tým ve složení Christoph Grunenberg a Eva Fischer-Hausdorf přivezli z brémského Kunsthalle do pražského Rudolfiny výstavu Loni v Marienbadu Film jako umění. Propracovaný výstavní koncept se ukázal jako dvojsečná zbraň. Specifické vymezení tématu, které bylo na výstavě prezentováno, tedy přímá inspirace či vazby na Resnaisův film Loni v Marienbadu, pozměnilo koncept některých děl tak, aby loajálně zaujaly v kontextu výstavy nové stanovisko, jež by lépe odpovídalo předsevzaté koncepci kurátorů. Vystavené dílo Pavla Büchlera *As If It Had Never Ceased to Be* sice odkazuje ke zmíněnému filmu, forma, jakou bylo dílo prezentováno, však desinterpretuje jeho další roviny. Nakolik je toto zacházení s vystavenými díly etické, je otázka, která otevírá příspěvek s názvem Výstava Loni v Marienbadu Film jako umění a kurátorská etika.